

»Lažniva gliha (Milan in Marta) vkup štriha!«

Petra Janša | Polona Avanzo

Mag. Igor Omerza, eden največjih poznavalcev udbovskih arhivov in avtor več kot 30 knjig o temni strani naše zgodovine, v intervjuju ostro komentira evropsko komisarko za širitev Marto Kos. Prejšnji ponedeljek je Kosova že drugič pred evropskimi poslanci lagala o sodelovanju z jugoslovansko tajno službo, čeprav je bila Omerzova knjiga *Komisarka* – v kateri so vsi dokumenti o njenem sodelovanju z Udbo – že prej predstavljena tudi v Evropskem parlamentu. Omerza zato pojasnjuje, zakaj gre, po njegovem mnenju, za »lažnivo gliho (Milana in Marto), ki vkup štriha«, opozarja na dvojna merila v Evropskem parlamentu ter primerja slovensko stanje z lustracijskimi praksami v Nemčiji, Latviji, Romuniji in na Poljskem.

DEMOKRACIJA: Gospod Omerza, Marta Kos je prejšnji ponedeljek že drugič pred evropskimi poslanci (in enkrat pred slovenskimi) zanikala sodelovanje z jugoslovansko tajno službo. Komentar?

Mag. Igor Omerza: Sem presenečen, saj tega ne more ovreči (deset novih dokumentov je javno dostopnih v slovenskem arhivu in posledično v celoti objavljenih v moji knjigi *Komisarka*, eden je bil predstavljen že leta 2024). Ujeta je bila na laži in zdaj ponovno laže o tej laži, in to pred vsem svetom. Bolje bi bilo, če bi se opravičila in pokesala – zdaj te poti, na svojo škodo, več nima!

Mimogrede. Ste opazili, da so med sejo ravno pred vprašanjem Zvera in nato Grimsa »ugasnili« tolmače? Uradno so navedli, da jim je potekel delovni čas, nato pa je nadaljevanje seje potekalo samo v angleškem jeziku. Naključje?

Tega nisem opazil, ker nisem uporabljal tolmačenja. Bilo pa je očitno, da je manjkal predsednik tega odbora David McAllister, ki je že na prvem zaslišanju leta 2024 branil Marto Kos. Tudi začasni predsedujoči Michael Gahler je očitno »navijal« zanj. Celo nekaj poslancev je izrazilo podporo naši komisarki, videlo se je, da so pripravljeni/preparirani. Enkrat so ji prisotni (ne vsi) tudi

zaploskali!? Zanimivo, Marta Kos odkrito in debelo laže, in to že drugič v Evropskem parlamentu, za to pa celo dobi aplavz!

Če malo osveživa spomin za naše bralce; kateri arhivski dokumenti so vas dokončno prepričali, da je Udba »vrbovala« Marto Kos? Kako je to vplivalo na njeno kasnejšo kariero?

Jaz sem bil prepričan o njenem udbovskem pedigreju že, ko je bila leta 2024, mislim da v Demokraciji, predstavljena njena šifra (s spletne strani udba.net, uradno iz CAE – Centralne abecedne evidence) registriranega vira. Dodatno je Bojan Požar na Požareportu leta 2024 objavil, da je imela tajno poštno javko pri prijateljici, na katero je pošiljala sporočila iz Kölna. Tam jih je dvigoval udbovec Stojan Celin. Kakor koli, zdaj objavljeni dokumenti potrjujejo, da je na poštno javko dejansko hodil udbovec Stojan Celin, zaposlen na CSDV Slovenj Gradec, od 15. marca 1990 pa na CSDV Maribor, ker so slovenjgraško podružnico slovenske Udbe ukinili in jo vkomponirali v mariborsko tajno politično policijo. Celin je imel z njo tudi osebne stike oz. operativne razgovore, poleg tega jo je tudi inštruiral. Vse to je zdaj lepo zapakirano v moji knjigi *Komisarka/Commissoner/Povjerenica/Die Kommissarin* (slovenska in angleška izdaja sta na voljo v tiskani obliki, vse štiri – slovenska,

angleška, hrvaška in nemška – pa so dostopne kot e-knjige; dobra-knjiga.si in igoromerza.si). Vseh teh »Komisark« nihče več ne more izsekati, niti s sekiro!

Evropski poslanci so Marti Kos kot komisarki za širitev večkrat zastavili vprašanja o njeni avtonomnosti, ranljivosti in varnostnem tveganju za EU. Posebno izstopata dva potencialna konflikta interesov: s Srbijo,

ker Beograd še vedno hrani originale kompromitirajočih dokumentov o njenem sodelovanju z jugoslovanskimi tajnimi službami, ter z Ukrajino, kjer je njen brat Drago Kos obtožen lobiranja in korupcije pri NABU, medtem ko ona sama pritiska na Kijev zaradi korupcije. Tudi vi vidite to kot resno varnostno in pogajalsko težavo?

Tam, kjer so sprejeli lustracijske zakone, sodelavci tajnih političnih policij niso mogli opravljati javnih funkcij ali kandidirati za politične funkcije.

MAG. IGOR OMERZA

raziskovalec udbovskih arhivov in pisatelj

Marta Kos odkrito in debelo laže, in to že drugič v Evropskem parlamentu, kjer celo dobi aplavz!

Od objave moje knjige *Komisarka* nič več, saj je zdaj njeno delo za tajno politično policijo (neuradno, pogovorno, ponarodelo, udomačeno poimenovana kot Udbe) razkrito z dokumenti. Če je prej ob samo enem znanem dokumentiranem podatku o njej kot viru Udbe še kdo dvomil, je zdaj ta dvom odpadel, razen pri njenih političnih branilcih, kot je to npr. Vladimir Prebilič. On je izjavil tik pred sejo zunanjega odbora EU, da »dokumenti iz Omerzove knjige ne dokazujejo, da je bila zdajšnja komisarka aktivna agentka nekdanje Udbe«. Hm, kaj pa potem sploh dokazujejo!? Morda to, da je bila Marta, alias po udbovsko Tara in Blanka, goreča članica človekoljubne Marijine družbe ali tajnega društva PGC (iz mladinske povesti Antona Ingoliča)!? Smešno in žalostno. Prebiliča sem imel za bolj modrega moža.

Ali poznate podobne primere v zgodovini Evropske unije, kot je primer Marte Kos? Na primer, kako so v Nemčiji obravnavali preteklost sodelavcev Stasija ali primere stroge lustracije v Latviji, ki je leta 2018 javno objavila 24.000 imen sodelavcev KGB, ter podobne primere v Romuniji in na Poljskem?

Tam, kjer so sprejeli lustracijske zakone, sodelavci tajnih političnih policij niso mogli opravljati javnih funkcij ali kandidirati za politične funkcije. A kaj bi to pomagalo v primeru Marte Kos, če bi obstajal pri nas podo-

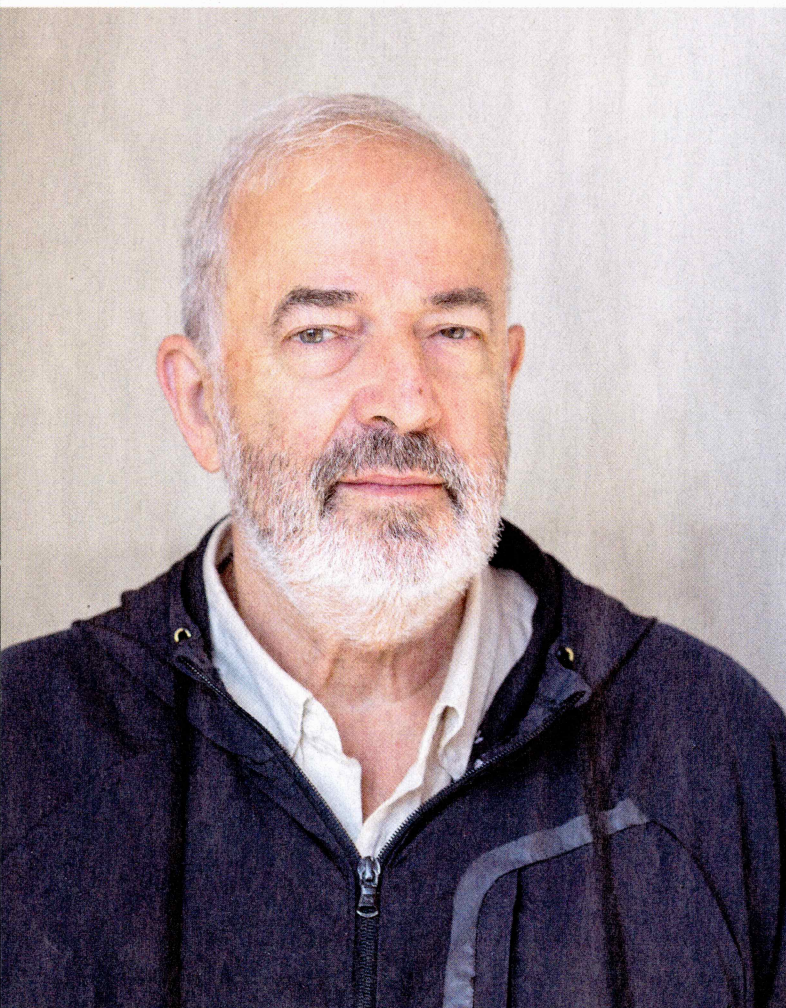
ben zakon, saj je na treh zaslišanjih (enkrat v Ljubljani in dvakrat v Bruslju) odločno zanikala, da je delovala za tajno politično policijo.

Ali za nekdanje udbovce in sodelavce Udbe še vedno velja tako imenovana omerta?

Očitno, saj v Sloveniji ni nobenega udbovskega žvižgača. Izjemi sta Zdenko Zavadlav in Erno Svetina, a onadva sta pisala o »stari« Udbi (med vojno VOS in potem OZNA, ki je bila še nekaj malega po vojni). Novejših »skesancev« nimamo in jih tudi ne bomo imeli, imamo jih na Hrvaškem in v Srbiji.

Na omrežju X ste omenili, da »se zdaj lažniva Marta Kos že bliža 'svojemu' Milanu Kučanu«. Razložite to našim bralcem ...

Tudi Milan Kučan je na parlamentarni preiskovalni komisiji o JBTZ in tudi drugje večkrat lagal (že desetletja!), da ni vedel za tajno udbovsko najdbo (aprila 1988) vojaškega dokumenta pri Janezu Janši in iz tega izhajajočo aretacijo Janeza Janše (31. maja 1988). V knjigi *Janez Janša – Kaplar* sem predstavil dokument iz Arhiva Jugoslavije, ki opisuje sestanek delegacije socialistične Slovenije (Milan Kučan, Janez Stanovnik, Lojze Briški, Andrej Marinc) z nekaterimi člani predsedstva SFRJ (Raif Dizdarevič, Veselin Djuranović, Stane Dolanc, Boško Krunic) in obrambnim ministrom Veljkom

Biografija

Igor Omerza je bil rojen 20. avgusta 1950. Je magister ekonomije. Pred osamosvojitvijo je služboval kot ekonomist ter predavatelj politične ekonomije na srednji šoli in na univerzi. Pozneje, še v socializmu, je bil zaposlen kot vodstveni kader v dveh družbenih (računalniških) podjetjih – Mikrohit in Mikro Ada. Junija 1988 je postal član vodstva Odbora za varstvo človekovih pravic in takrat se je tudi intenzivno vključil v politične in družbene procese demokratizacije in osamosvajanja Slovenije. Ker se je v koaliciji Demos ukvarjal z gospodarskimi vprašanji osamosvajanja, ga je demokratično izvoljeni slovenski parlament leta 1991 imenoval za generalnega direktorja SDK. To mesto je zapustil čez dve leti, ker je bil izvoljen v parlament. Po končanem poslanskem mandatu je bil še svetovalec na Mestni občini Ljubljana in podžupan Mestne občine Ljubljana. Potem, ko je odšel iz MOL-a, se je začel intenzivno ukvarjati s pisanjem knjig. Do zdaj je napisal 30 knjig – predvsem o Udbi.

Potem bomo izvedeli marsikaj novega, na primer, ali je bil Kučan res sodelavec KOS-a s kodnim imenom Plavi.

- Kadrijevičem. Sestanek je bil v Beogradu 26. maja 1988, pet dni pred aretacijo Janše, in na njem so na debelo razpravljali o tem vojaškem dokumentu. Lažniva gliha (Milan in Marta) vkup štrihla!

Na omrežju X ste tudi zapisali, da je pred kratkim umrl Anton Bebler. Kdo je bil in zakaj ste mu v knjigi Temna stran Dela posvetili kar 42 strani?

Najbolj sporno je bilo ovajanje fakultetnega kolega, profesorja Leopolda Šešerka - Lea, tajni politični policiji. Udbo je podrobno seznanjal tudi z njegovimi osebnimi zadevami.

Najhuje je torej, da je ovajal kolega Lea Šešerka. Kaj to razkriva o moralni drži takratnih intelektualcev in njihovem vplivu na slovensko akademijo in diplomacijo?

No, nekateri so bili zelo aktivni ovaduhi Udbe, npr. pisatelj Jože Javoršek (kodno ime Piette). Po drugi strani pa je bilo ogromno intelektualcev, kulturnikov, pesnikov, pisateljev, ki so bili hudo zalezovani. Najbolj zalezovan posameznik v propadli socialistični Sloveniji je bil Edvard Kocbek (kodno Bohinjski). O njem je Udba, moja ocena, napisala 20.000 strani. Tudi celoten ožji krog Nove revije na čelu z Dimitrijem Ruplom (kmalu bo

prišla v javnost moja knjiga Dimitrij Rupel – Negativ) je bil zalezovan; prisluškovali so jim s »stenskimi« mikrofoni, telefonskimi prisluhi, nadzorovali so pošto.

Bo kdaj v Sloveniji dovolj politične volje, da se kontinuiteta udbovskega omrežja prekine? Verjamete, da bi to lahko prinesla nova vlada, ali pa bo to omrežje še naprej vplivalo na slovensko politiko in evropske odločitve?

Če bo Golobova vlada ostala (na srečo vse kaže, da ne), ne bo nič bolje. Oni so ne samo razvrednotili osamosvojitve (ukinitev Muzeja slovenske osamosvojitve), ampak so tudi posmrtno počastili velikana Udbe Janeza Zemljariča in z Udbo kontaminirali Bruselj.

Če bo desnosredinska vlada, bo vrnjen Muzej slovenske osamosvojitve – ne bi bilo slabo ustanoviti tudi Muzeja Udbe. Dalje, taka vlada bo pritiskala na Beograd, da nam izroči »skene« zvezne Udbe in dokumentacijo KOS-a (vojaške politične policije). Potem bomo izvedeli marsikaj novega, na primer, ali je bil Kučan res sodelavec KOS-a s kodnim imenom Plavi, kar trdi pomemben kosovec Aleksander Vasiljevič, Milan Kučan pa je to (po 23 letih od tega razkritja) zanimal. »Živel! bili, pa videli!«

[D]